

Deres ref: 20/2696

Høringsuttalelse – forslag til endringer i regelverket om arbeidsgiverregisteret og arbeidstakerregisteret (meldeplikt om frilansere mv.)

1. Om Jussbuss

Jussbuss er et rettshjelpstiltak drevet av jusstudenter. Vi tilbyr gratis rettshjelp i enkeltsaker som faller utenfor den offentlige rettshjelpsordningen. Utgangspunktet for våre merknader er ivaretagelsen av rettssikkerheten til denne klientgruppen.

Et av våre primære arbeidsområder er arbeids- og trygderett. I 2019 tok vi inn 989 saker innen arbeids- og trygderett. Vi uttaler oss på bakgrunn av de erfaringene vi har gjort oss gjennom saksbehandlingen vår.

2. Forslaget i sin helhet

Jussbuss ser behovet for et mer velfungerende Aa-register, og stiller oss positive til at Aa-registeret videreutvikles, ryddes opp i og at Arbeids- og velferdsetaten får tilbake adgangen til å sanksjonere arbeidsgiveres brudd på opplysningsplikten.

Jussbuss vil på generelt grunnlag bemerke at departementet ikke har problematisert at Aa-registeret ofte ikke stemmer med de reelle forhold. Opplysningene rapporteres ensidig fra den ene part i arbeidsforholdet.

Jussbuss frykter en utvikling der Arbeids- og velferdsetaten i større grad bruker registeret som autorativ kilde ved behandling av søknader etter folketrygdloven. En slik utvikling kan føre til at arbeidstakere hvor det er registrert gale opplysninger om arbeidsforholdet, ikke får ytelse som de har krav på eller at ytelse utbetales på feilaktig grunnlag.

Vi oppfordrer departementet til å klargjøre at Aa-registeret ikke blir en slik autorativ kilde og at det kun skal benyttes som et utgangspunkt ved Arbeids- og velferdsetatens saksbehandling. I tillegg mener vi at kontrollen av registeret bør styrkes. En slik styrking kan innebære at etaten gjennomfører flere kontroller. Det bør også vurderes om oppdragstakere/frilansere og arbeidstakere skal gis anledning til å godkjenne opplysningene som oppdrags- og arbeidsgivere rapporterer til registeret.

Videre følger våre merknader.

3. Merknader

3.1 Til punkt 3 – Forslag om å gjøre oppdragsgivere meldepliktig om frilansere til Aa-registeret - endringer i folketrygdloven § 25-1

Jussbuss stiller seg positive til forslaget om at oppdragsgivere skal rapportere informasjon om frilansere til Aa-registeret. Jussbuss tror i likhet med departementet at det i flere saker kan bidra til en raskere og mer rettsriktig behandling av søknader om ytelse etter folketrygdloven.

Jussbuss vil igjen advare departementet mot at denne informasjonen brukes som noe mer enn et utgangspunkt ved behandlingen av søknader etter folketrygdloven. Arbeidsgiver og arbeidstaker er ofte uenige om arbeidstaker er frilanser eller arbeidstaker.

Vår erfaring er at det finnes et stort antall useriøse arbeidsgivere som bevisst eller ubevisst rapporterer gale opplysninger til Aa-registeret, med de konsekvenser dette får for arbeidstakere. Vi vil derfor også advare mot at innføring av en ny kategori som «frilanser» som krever mindre informasjon, kan bli misbrukt av disse aktørene for nettopp å kunne gi mindre informasjon. I tillegg vil det å bli feilaktig oppført som frilanser kunne få alvorlige konsekvenser for arbeidstakere som kan miste retten til ulike trygdeytelser. Dette øker behovet for styrket kontroll med registeret.

3.2 Til punkt 5.5 – Endringer i § 6 om meldepliktens omfang

Jussbuss stiller seg bak den opprydningen og klargjøringen departementet har foreslått. Vi håper at disse endringene kan bidra til en raskere saksbehandling hos Arbeids- og velferdsetaten, uten at det fører til at saksbehandler unnlater å etterspørre mer informasjon fra søker der det er nødvendig. Vi vil likevel komme med enkelte merknader til de nye opplysningene som foreslås inntatt i registeret.

En positiv side ved å ta inn flere opplysninger i Aa-registeret, sammenholdt med tilbakeføringen av hjemmel til å sanksjonere brudd på opplysningsplikten til Arbeids- og velferdsetaten, er at etaten kan sanksjonere flere typer mangelfulle opplysninger som er definerende for arbeidsforholdet. Disse endringene kan ha en preventiv effekt på useriøse aktører i arbeidsmarkedet som uthuler arbeidstakeres rettigheter.

5.5.5 Ansettelsesform

Vi erfarer at det inngås avtale om midlertidig ansettelse i tilfeller hvor vilkårene for dette ikke er til stede, og også at midlertidige ansettelser avløses av nye midlertidige ansettelser over lengre tid. Jussbuss er derfor positive til at informasjon om hva slags ansettelsesform som er benyttet gjøres meldepliktig. Dette kan virke skjerpene på

arbeidsgiver at de bevisst må ta standpunkt til spørsmålet overfor en offentlig myndighet og lette behandlingen av enkelte trygdeytelser.

5.5.6 Sluttårsak

Jussbuss stiller seg kritiske til departementets forslag om å gjøre sluttårsak til meldepliktig opplysning. Som departementet påpeker, er sluttårsak en personlig opplysning som mange ikke vil ønske at skal bli kjent. Vi mener primært at sluttårsak ikke bør endres til meldepliktig opplysning.

Selv om departementet forutsetter at arbeidsgivere ikke inngående skal beskrive de faktiske forhold, mener Jussbuss at hvorvidt arbeidstaker sa opp selv eller ble sagt opp, i seg selv er en opplysning som vil være høyst personlig for mange, og stiller spørsmål ved behovet for endring i dagens rettstilstand. Vår erfaring er at Arbeids- og velferdsetaten klarer å fange opp de tilfeller hvor sluttårsak får betydning for ytelse etter folketrygdloven på en tilfredsstillende måte slik rettstilstanden er i dag. Forenkling av Arbeids- og velferdsetatens saksbehandling bør ikke gå foran personvernet til den enkelte, særlig tatt i betraktning av at departementet også foreslår å gi private adgang til Aa-registeret.

Til sist erfarer vi at mange arbeidstakere på urettmessig vis presses til å signere sine egne oppsigelser, i tilfeller hvor oppsigelse initieres av arbeidsgiver. Det er viktig at utvidelsen av meldepliktige opplysninger i Aa-registeret ikke går på bekostning av Arbeids- og velferdsetatens kontroll av de reelle forhold.

5.5.7; 5.5.8; 5.5.9 Permisjon og permittering

Jussbuss er positive til at det ryddes opp i hvilke permisjoner og permitteringer som skal rapporteres, og at hver enkelt permisjon/permittering får sin egen ID. Jussbuss er også positive til at man fjerner kravet om at det bare er permitteringer som varer over 14 dager som skal rapporteres. Dette sikrer forutsigbarhet for arbeidstakerne og andre ved at de vet at all permisjon og permittering registreres. Vi erfarer også at mange arbeidstakere har blitt permittert urettmessig, og at forholdet ikke fanges opp av Arbeids- og velferdsetaten.

3.3 Til punkt 5.6 – Tilgang til inntektsopplysninger for å kunne kvalitetssikre Aa-registeret

Departementet legger til grunn at ordlydsendringen i Aa-registerforskriften § 7 ikke innebærer noen realitetsendring. Jussbuss støtter forslaget om å tydeliggjøre Arbeids- og velferdsetatens adgang til inntektsopplysninger fra a-ordningen. Bedre kommunikasjon mellom offentlige organer og registre kan bidra til å sikre at korrekt faktisk grunnlag legges til grunn ved rettsanvendelsen og dermed også medføre flere rettsriktige vedtak.

3.4 Til punkt 5.8 – Endringer i § 11 om krav til søknad om tilgang

Jussbuss støtter forslaget om å fjerne offentlige myndigheters generelle adgang til Aa-registeret og i stedet innføre krav til søknad om tilgang. Endringen innebærer, slik vi ser det, en styrking av den enkeltes personvern gjennom strengere kontroll med hva opplysningene skal brukes til og lagring.

3.5 Til punkt 5.9 – Ny bestemmelse i § 12 om betaling for tilgang

Jussbuss er kritiske til at offentlig myndighet skal ta betalt for å levere tjenester til publikum og forutsetter at bestemmelsen ikke er ment å komme i strid med offentleglova § 9. Vi etterspør en vurdering av lovligheten av foreslått forskriftsbestemmelse holdt opp mot offentleglova.

Jussbuss har forståelse for at behandling og tilrettelegging av data kan være kostnads- og tidkrevende, men mener primært at dette er noe Arbeids- og velferdsetaten bør kunne levere innenfor sine budsjetter, og at det i alle tilfeller bør presiseres ytterligere hvor terskelen for å kreve betaling går.

3.6 Til punkt 7 – Endringer i folketrygdloven § 25-3 og forskrift om gebyr og tvangsmulkt ved brudd på opplysningsplikten til arbeidstakerregisteret mv.

Jussbuss stiller seg svært positive til forslaget om å overføre hjemmelen til å sanksjonere manglende rapportering til Aa-registeret tilbake til Arbeids- og velferdsetaten. Vi erfarer gjennom vår saksbehandling at manglende rapportering kan få store konsekvenser som rammer brukerne hardt, blant annet at brukerne ikke får innvilget ytelser som de har rett til på grunn av manglende dokumentasjon. I slike saker har brukerne liten mulighet til å få feilene i Aa-registeret korrigert når arbeidsgiver ikke samarbeider.

I saker som vi har bistått i, har vi oppfattet kompetansefordelingen mellom Arbeids- og velferdsetaten, Arbeidstilsynet og Skatteetaten som uklar, og at det hersker usikkerhet innad hos de ansatte i de ulike organene om hvem som egentlig har kompetanse til å sanksjonere brudd på opplysningsplikten til Aa-registeret.

Det er ikke overraskende at manglende rapportering oppdages ved kontroller i forbindelse med A-krimssamarbeidet, ettersom det ofte er en klar sammenheng mellom arbeidslivskriminalitet og manglende dokumentasjon. Sanksjonering av brudd på opplysningsplikten kan derfor ha en preventiv effekt på arbeidsgivere som opererer på siden av arbeidsmiljøloven og dermed få betydning utover de konsekvenser manglende rapportering har for Arbeids- og velferdsetatens forvaltning av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven og andre lover hvor oppgaver er lagt til etaten.

Når Skatteetaten ikke benytter hjemmelen til å sanksjonere manglende rapportering, er det helt avgjørende for brukernes rettssikkerhet at Arbeids- og velferdsetaten igjen får kompetanse til å sanksjonere brudd på opplysningsplikten, slik rettstilstanden var før a-opplysningsloven trådte i kraft 1. januar 2015. Dette endringsforslaget bør

prioriteres for å sikre at ingen flere brukere frarøves ytelser som de etter loven har krav på.

***

Eventuelle spørsmål kan rettes til Jussbuss på telefon 22 84 29 23 alle hverdager unntatt torsdag mellom kl. 10.00 og 15.00, eller på e-post til_sag@jussbuss.no.

***

Med vennlig hilsen

Jussbuss v/

Zahra Mirzai

Cathrine Reinskau

Truls Hampus Homström

Stig Harlem Harris

Kristine-Petrine Olthuis

Per Silnes Tandberg

Maria Mirijanyan

Ieva Zagzeckaite

Fanny Kolbjørnsen